

ЛЕКЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ З ЕЛЕМЕНТОМ ПРОБЛЕМНОСТІ ЯК ШЛЯХ ДО АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

На кожному історичному етапі розвитку вищої освіти в центрі уваги провідних учених, викладацько-професорського складу, видатних громадських діячів було питання підготовки високо-професійних фахівців. Вагоме місце в цьому процесі займають лекційні заняття, які були і залишається основним видом навчальних занять. Проте, проблеми модернізації навчального процесу, особливо в сучасних умовах орієнтації української освітньої системи на Болонський процес, не втрачає актуальності. Тому, увага до лекційних занять з елементами проблемності не є випадковою. Варто відмітити, що дане питання носить і дослідницький характер. Серед науковців, що зверталися до подібних досліджень, слід назвати А. М. Алексюка, М. І. Махмутова, Д. В. Чернилевського та ін.

Важливою складовою проблемного навчання виступає проблемна ситуація, яка має цілу низку способів її створення. Так, під час проведення лекційних занять може мати місце розв'язання міні-ситуації, а на семінарських або практичних заняттях доцільно попрацювати з проблемною ситуацією у повному обсязі. Проблема лекція може мати місце тоді, коли студенти глибоко засвоїли матеріали з теми, ознайомились принаймні з двома підходами щодо висвітлення даного питання і здатні побачити суперечності між ними.

Сьогодні вітчизняні вчені продовжують працювати над визначенням сучасної лекції. Ось деякі з них. Лекція — усний виклад великого за обсягом, складного за логікою побудови навчального матеріалу. Лекція — вид публічного вступу, у ході якого лектор, вступивши у живу взаємодію з аудиторією, розкриває систему уявлень про той чи інший предмет, явище, допомагаючи слухачам осмислити проблему й дійти до певного висновку, спонукаючи їх до цілеспрямованої практичної дії [6, с. 132].

Відповідно до інноваційного підходу найпопулярнішими вважають такі види традиційної лекції, як мотиваційна, підготовча, інтегруюча, установча, проблемна, лекція-провокація, лекція-

візуалізація, лекція-вдвох, лекція-прес-конференція, лекція-шоу, лекція із застосуванням дидактичних методів та ін.

Проблемна лекція передбачає засвоєння нової інформації шляхом її «відкриття». У зв'язку з цим, завдання лектора полягає у створенні проблемної ситуації, спонуканні студентів до пошуків вирішення проблеми.

На нашу думку, варто зупинитися на особливих видах лекційних занять, які використовуються при викладанні юридичних дисциплін. По-перше, це лекція-прес-конференція, яка має на меті залучити до науково-дослідної роботи, розвинути лекторську майстерність та сформувати вміння відстоювати власну точку зору. Також є доцільним використання лекції-шоу при узагальненні вивчення розділу або курсу навчальної дисципліни, де студенти набувають навичок працювати в малих групах, розробляти сценарій лекції і презентувати результати своєї діяльності, а викладач виступає у ролі арбітра. У студентів КНЕУ викликають особливий інтерес лекції-шоу з використанням проєктора, інтелект-карт, структурно-логічних схем, практичних ситуацій різного типу тощо.

Ще одна проблема, що заслуговує уваги, стосується структури лекції. Працюючи над структурою лекції, необхідно пам'ятати, що її ефективність залежить від поставлених цілей викладачем у процесі вивчення навчальної дисципліни. Виходячи з цього, стає зрозумілим, чому існують традиційний та авторський підходи до структурування лекції.

Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, необхідно відзначити важливість у навчальному процесі проблемних лекцій та проблемних занять, які є невід'ємними елементами в навчанні. Викладачі не стоять осторонь удосконалення навчального процесу, водночас науковці і надалі розробляють нові концепції та підходи. Коли йдеться про застосування елементів проблемності лекційного заняття, важко говорити про лідируючий їх вид, адже кожен з них є ефективним та приносять користь, тобто отриманий бажаний результат — знання студентів.

Література

1. *Фіцула М. М.* Педагогіка: Навч. посіб. — Вид. 2-ге, випр., допов. — К.: Академвидав, 2005. — 560 с.
2. *Чернилевський Д. В.* Дидактические технологии в высшей школе: Учеб. пособие. — М.: ЮНИТИ, 2002. — 437 с.

3. *Аванесов В. С.* Основы педагогики и психологии высшей школы: учебн. Пособие для слушателей курсов и фак. повышения квалификации преподавателей вуза. — М.: МГУ, 1986. — 303 с.

4. *Пейсахов Н. М.* Педагогика высшей школы: Учебно-мет. пособие. — Казань: Изд-во Казан. У-та, 1985. — 192 с.

5. *Самыгин С. И.* Педагогика и психология высшей школы: Учеб. пособие для вузов. — Ростов н/Д: Феникс, 1998. — 544 с.

6. *Фицула М. М.* Педагогіка: Навч. посібник для вищих пед. закладів освіти. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 1997, — 192 с.

Богдан Б. В., асистент,
кафедра правового регулювання економіки

ВПЛИВ НАУКОВОЇ РОБОТИ НА РІВЕНЬ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Наукова робота викладача вищої школи є одним з багатьох аспектів його професійної діяльності, адже майстерність викладання певної навчальної дисципліни визначається не тільки суто викладацькою діяльністю. На рівень викладання значний вплив мають не лише бездоганне знання предмету та професійний інтерес, а й уміння привчати студентів до систематичного наукового пошуку, завдяки якому викладач знайомить студентів із сталими науковими ідеями, перспективами їх розвитку та зміни, практичного їх застосування. В подальшому це сприяє становленню студентів як майбутніх науковців.

Наукова робота під час навчання перш за все має на меті формувати у студентів фундаментальні основи знань із вибраного ними фаху, сприяти їх розвитку шляхом прагнення до навчання і здатності до оновлення вже набутих знань.

Власним прикладом постійного самовдосконалення викладач стимулює студентів до розвитку їх гностичних умінь, тобто вмінь пізнавального та аналітичного змісту. Гностичний компонент викладацької діяльності реалізується через уміння користуватись науковою та довідковою літературою, шляхом опрацювання та аналізу наукових джерел, різноманітності підходів до проблем, що вивчаються, виокремлення суттєвих зв'язків між вже набутими та новими знаннями, через застосування вказаних умінь під час проведення семінарських та практичних занять.